

ALUEELLISEN LAAJAKAISTASTRATEGIAN LAATIMINEN

STRATEGIAMALLI MAAKUNTIEN LIITOILLE

25.5.2004

JP-Epstar Oy

SISÄLLYSLUETTELO

KESKEISET KÄSITTEET JA LYHENTEET	2
1 KANSALLINEN LAAJAKAISTA STRATEGIA.....	3
1.1 Alueellisen laajakaistastrategian laatiminen alueiden kehittämiseksi.....	3
1.2 Kansallisen laajakaistastrategian asettamat tavoitteet alueille	4
2 ALUEELLISEN LAAJAKAISTA STRATEGIAN LAATIMINEN.....	8
2.1 Lähtötilanteen kuvaus.....	8
2.2 Strategiatyön tarkoitus ja sisältö.....	8
2.3 Laajakaistastrategian suhde muihin strategioihin ja suunnitelmiin	10
2.4 Strategiatyön organisointi	10
3 TAVOITETILAN MÄÄRITTELY	12
3.1 Laajakaistaliittymien saatavuus alueellisena tavoitteena.....	12
3.2 Laajakaistayhteyksiin liittyvät tavoitteet.....	13
3.3 Markkinaehtoinen toteutus.....	13
3.4 Alueellinen ja/tai segmenttikohtainen priorisointi	14
4 LAAJAKAISTAYHTEYKSIEN KYSYNTÄ JA SAATAVUUS	15
4.1 Laajakaistapenetraatio.....	15
4.2 Laajakaistaliittymien saatavuus ja tarjonta	16
4.3 Asiakkaiden ja tarpeiden segmentointi.....	17
4.4 Laajakaistayhteyksien kysyntä alueittain.....	17
5 LAAJAKAISTAYHTEYKSIEN TEKNOLOGIAVAIHTOEHDOT	19
5.1 Yhteenvedo laajakaistateknologioista ja niiden kehityspoluista	19
5.2 Teknologioiden soveltuvuus alueiden tarpeisiin.....	19
6 TOTEUTUSVAIHTOEHTOJEN ARVIOINTIA	20
6.1 Alueiden luokittelu markkinaehtoisen saatavuuden toteutumisen suhteen.....	20
6.2 Markkinaehtoinen tarjonnan edistäminen	22
6.3 Markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuoliset alueet	22
6.3.1 Toimintavaihtoehdot tarjonnan aikaansaamiseksi.....	22
6.3.2 Toimintavaihtoehtojen arviointia	23
6.3.3 Pelisäännöt julkisen rahoituksen saamiseksi ja käytölle	23
7 TOIMINTASUUNNITELMA	24
7.1 Tavoitetilan kuvaus alueiden osalta.....	24
7.2 Toimenpiteet markkinaehtoisen tarjonnan lisäämiseksi	24
7.3 Toimenpiteet markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolisilla alueilla.....	25
7.4 Hankkeiden rahoittaminen	25
7.5 Strategian toteutuksen seuranta ja raportointi.....	25

KESKEISET KÄSITTEET JA LYHENTEET

Keskeiset lyhenteiden ja käsitteiden ”aukikirjoittaminen” strategiadokumentin ymmärrettävyyden lisäämiseksi

Open Access Open Access eli avoin pääsy tarkoittaa...

1 KANSALLINEN LAAJAKAISTA STRATEGIA

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuvataan lyhyesti kansallisen laajakaistastrategian asettamat tavoitteet ja lähtökohdat alueellisen laajakaistastrategian laatimiselle
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toimenpide 39 (kansallinen laajakaistastrategia) • Kansallisen laajakaistastrategian keskeiset tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät lähtökohdat • Kansallisen laajakaistastrategian ohjausvoima alueellisille strategioille ○ Maakuntien liitot analysoivat kansallisessa laajakaistastrategiassa esitetyn toimenpiteen tavoitteet ja sisällön sekä määrittelevät sen edellyttämät toimenpiteet maakunnissa ja kunnissa
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kansallisessa laajakaistastrategiassa esitetyn toimenpiteen kuvaus alueellisen laajakaistastrategian laatimiseksi sekä kansallisen laajakaistastrategian asettamien tavoitteiden ja tavoitteisiin liittyvien

1.1 Alueellisen laajakaistastrategian laatiminen alueiden kehittämiseksi

Kansallinen laajakaistastrategia

Valtioneuvosto teki 29. tammikuuta 2004 periaatepäätöksen kansallisesta laajakaistastrategiasta. Strategia on keskeinen osa hallituksen tietoyhteiskuntapolitiikkaa.

Hallituksen tavoitteena on luoda edellytykset kehittyneen tietoyhteiskunnan palveluille. Nopeat ja alueelliset kattavat tietoliikenneyhteydet ovat välttämättömiä edellytyksiä tietoyhteiskunnan toimivuudelle, kehittymiselle ja palveluille. Korkealaatuinen ja tehokas viestintäinfrastruktuuri parantaa tuottavuutta ja edistää talouden kasvua kaikilla sektoreilla. Hyvä tietoliikenneinfrastruktuuri tekee mahdolliseksi parantaa julkisten palveluiden laatua ja saatavuutta. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien kattava tarjonta on välttämätöntä myös alueellisen ja väestöryhmien tasa-arvon toteutumiseksi.

Alueellisen laajakaistastrategian laatiminen

- *Miksi alueellinen laajakaistastrategia tehdään?*
- *Mitä maakuntien liiton ja kuntien pitää tehdä?*

Laajakaistastrategian toteuttamiseksi hallitus on laatinut viidenkymmenen toimenpiteen ohjelman. Yhtenä erityistoimenpiteenä alueiden kehittämiseksi hallitus edellyttää alueellisten laajakaistastrategioiden laatimista ja toteutusta.

”Maakuntien liitot laativat yhdessä kuntien kanssa oman alueensa laajakaistastrategian ja edistävät sen toteutusta. Strategia perustuu kuntakohtaisiin arvioihin kysynnän ja markkinatilanteen kehityksestä. Strategiat toimivat välineenä päätettäessä julkisesta rahoituksesta ja muista julkisen hallinnon toimenpiteistä edellyttävistä asioista. Lisäksi strategioissa tulee kartoittaa palvelujen tarjonnan kannalta oleellisia käyttäjäsegmenttejä”. (Valtioneuvoston periaatepäätös kansallisesta laajakaistastrategiasta, 29.1.2004, toimenpide 39)

Toimenpiteen tavoitteena on, että verkon rakentaminen ja yhteyksien tarjonta tulee taloudellisesti mahdolliseksi sielläkin, missä se ei nyt ole kaupallisesti kannattavaa. Vastuu alueellisesta laajakaistastrategiasta on maakuntaliitoilla ja kunnilla. Strategian tulee olla valmis 30.9.2004 mennessä.

1.2 Kansallisen laajakaistastrategian asettamat tavoitteet alueille

- *Millä tavalla kansallinen ja alueellinen laajakaistastrategia liittyvät toisiinsa?*
- *Mitä kansallisen laajakaistastrategian tavoitteet ja tavoitteisiin liittyvät lähtökohdat merkitsevät alueille?*
- *Miten maakuntien liitot ja kunnat täyttävät hallituksen kansallisessa laajakaistastrategiassa asettamat tavoitteet ja tehtävät?*

Kansallisen laajakaistastrategian tavoitteet

Kansallisen laajakaistastrategiana on

- edistää kilpailua kaikissa viestintäverkoissa ja eri viestintäverkkojen välillä,
- edistää palvelujen ja sisältöjen tarjontaa verkoissa,
- edistää laajakaistan kysyntää ja
- jatkaa ja kehittää erityistoimenpiteitä alueilla, joilla ei synny riittävää kysyntää kaupalliselle laajakaistatarjonnalle sekä

- vaikuttavuustavoitteena vuoden 2005 loppuun mennessä
 - Suomessa on kaikki teknologiat huomioon ottaen 1 000 000 laajakaistaliittymää
 - nopeat, alueellisesti kattavat ja käyttäjilleen kohtuuhintaiset tietoliikenneyhteydet ovat kaikkien kansalaisten saatavilla,
 - Suomi nousee Euroopan eturivin maaksi nopeiden tietoliikenneyhteyksien käytössä ja saatavuudessa.

Vaikuttavuustavoitteet ovat vuoden 2005 loppuun kiinnitettyjä välitavoitteita; laajakaistastrategian toteutus ja seuranta jatkuvat koko hallituskauden loppuun (2007).

Tavoitteisiin liittyvät lähtökohdat

Laajakaistastrategian tavoitteisiin liittyvät seuraavat lähtökohdat:

- *Laajakaistayhteyksien nopeus, laatu ja hinta* ovat mahdollisimman tasavertaisia koko maassa, mutta aluerakenteellisista, teknisistä ja kaupallisista syistä ne kuitenkin vaihtelevat maan eri osissa.
- Hallituksen laajakaistastrategia on *teknologianeutraali*. Julkisen vallan toimenpitein ei suositeta mitään erityistä teknologiaa, vaan edistetään niiden keskinäistä kilpailua ja toisiaan täydentävää käyttöä. Alueellisista tekijöistä ja kysynnästä riippuu, mitkä ovat kullakin alueella teknis-taloudellisesti sopivimpia vaihtoehtoja nopeiden tiedonsiirtoyhteyksien tarjontaan
- Kaikki maan puhelinotaloudet eivät kuitenkaan ole kiinteän puhelinverkon laajakaistatarjonnan piirissä vuonna 2005, vaan 2 - 5 prosenttia niistä on *uusien laajakaistateknologioiden tarjonnan varassa*. Näiden haja-asutusalueen kotitalouksien teknistaloudellisesti sopivimpia laajakaistaratkaisuja ovat satelliittipalvelut ja digitaalinen televisio.
- Laajakaistatarjonnan tulisi perustua *kaupalliseen toimintaan* avoimilla markkinoilla, joilla eri palvelut kilpailevat keskenään.
- *Haja-asutusalueella* laajakaistayhteyksien kaupallista tarjontaa rajoittavat erityiset teknis-taloudelliset tekijät. Yhteiskunnan erityistoimenpiteitä jatketaan ja kehitetään alueilla, joilla ei synny laajakaistapalveluiden kaupallisen tarjonnan edellyttämää riittävää kysyntää. *Maakunnat ja kunnat ovat keskeisessä asemassa alueiden kehittämisessä.*

- *Julkisen tuen käytölle* luodaan *ehdot*, jotka takaavat ettei tuki ehkäise tai hidasta kaupallisen laajakaistatarjonnan laajentumista tai vääristä kilpailua ja markkinaolosuhteita.

Laajakaistan käsitteestä kansallisessa laajakaistastrategiassa todetaan seuraavaa:

- 'Laajakaistalle' ei ole yleisesti hyväksyttyä teknistä määritelmää. Mm. Euroopan unionissa, OECD:ssä ja Kansainvälisessä televiestintäliitossa ITU:ssa yleisen näkemyksen mukaan laajakaista tarkoittaa yhteyttä, joka voi välittää vähintään 256 kbit/s. Strategiaehdotuksessa laajakaista on ymmärrettävä dynaamisena käsitteenä: se on *tiedonsiirtoyhteys, joka mahdollistaa tietoverkoissa olevan aineiston ja siellä tarjottujen palvelujen käytön vaivattomasti*.
- Tätä nykyä laajakaista on strategiaehdotuksessa lähtökohtaisesti sellainen yhteys, jonka *välityskyky on yli 256 kbit/s*. Yhteysnopeuden tarve voi kasvaa verkossa välitettyjen sisältöjen kehittyessä.
- Laajakaistan piiristä *ei* kuitenkaan automaattisesti *suljeta pois* myöskään *ratkaisuja, joissa käyttäjältä verkkoon päin kulkevan liikenteen nopeus on hitaampi* (esim. satelliitti-GPRS-kombinaatio).

Kansallisen laajakaistastrategian ohjaava vaikutus

Kansallinen laajakaistastrategia edellyttää, että

- alueelliset laajakaistastrategiat perustuvat kuntakohtaisiin arvioihin kysynnän ja markkinatilanteen kehityksestä
- strategioissa tulee kartoittaa palvelujen tarjonnan kannalta oleellisia käyttäjäsegmenttejä.

Kansallinen laajakaistastrategia asettaa alueille vähimmäistavoitteet, jotka täyttämällä täytetään kansallisen laajakaistastrategian asettamat tavoitteet.

- Maakunnat ja kunnat voivat omilla päätöksillään asettaa kansallista laajakaistastrategiaa korkeammat tavoitteet alueellisesti.

Kansallisen laajakaistastrategian mukaisesti alueellisten laajakaistastrategioiden painopiste tulee olla kansalaisten (kotitalouksien) laajakaistaliittymien saatavuudessa ja sen ratkaisemisessa.

- Alueellisessa laajakaistastrategiassa muita keskeisiä asiakassegmenttejä ovat PK-yritykset ja kuntien palvelulaitokset (mm. yhteispalvelupisteet, koulut ja kirjastot). Julkisen sektorin toimijoiden sisäiset tietoliikenneyhteystarpeet (hallinnon verkko) tulee nähdä yhtenä laajakaistaliittymien saatavuuden mahdollistavana

tekijänä, mutta strategian tavoitteena ei ole viranomaisten keskinäisiä yhteyksiä palvelevien laajakaistaverkkojen rakentaminen.

Valtiovallan ja maakuntien välisen rooli- ja vastuujon kuvaaminen kansallisen laajakaistastrategian tavoitteiden saavuttamisessa.

- Valtiovallan vastuulla (mm. LVM, Viestintävirasto ja Kilpailuvirasto) ovat mm. yhteiset pelisäännöt ja kilpailulainsäädäntö sekä alueellisen tasa-arvon turvaaminen ja rahoitus vaikeilla alueilla
- Maakunnat ja kunnat ovat keskeisessä asemassa omien alueidensa kehittämisessä

Strategiamallilla pyritään hakemaan yhdenmukaisuutta maakuntien laajakaistastrategioihin sisältöihin, mutta jokaisella alueella on omat erityispiirteet ja -tarpeet, jotka on huomioitava alueiden omista lähtökohdista käsin.

Ks. yleisesitys strategiamallista

Yleisesitys
strategiamallista

2 ALUEELLISEN LAAJAKAISTA STRATEGIAN LAATIMINEN

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuvataan strategiatyön tarkoitus, sisältö ja lähtökohdat sekä organisointi alueen X näkökulmasta
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategiatyön tarkoitus, tavoitteet ja keskeinen sisältö • Strategiatyön tulokset ja niiden hyödyntäminen • Alueellisen laajakaistastrategian suhde olemassa oleviin tai valmisteilla oleviin maakuntien ja kuntien strategioihin ja suunnitelmiin • Laajakaistastrategian laadinnan ja toteutuksen organisointi ○ Maakuntien liitot määrittelevät strategiatyön sisällöllisen laajuuden ja tavoitteet sekä sopivat niistä kuntien kanssa
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kuvaus strategiatyön sisällöstä ja tulosten hyödyntämisestä sekä maakuntien, seutukuntien ja kuntien välisestä rooli-, vastuu- ja tehtäväjaosta

2.1 Lähtötilanteen kuvaus

Lyhyt johdanto laajakaistastrategian laatimisesta alueella X, esim.

- Alueen X erikoispiirteet esiintuominen ja huomioiminen
- Markkinaehtoisen tarjonnan eteneminen ja sen puutteet
- Alueen X ydinongelma(t); tyypillisesti haja-asutusalueiden laajakaistayhteydet, mutta onko muita?

2.2 Strategiatyön tarkoitus ja sisältö

Alueellisen laajakaistastrategian tarkoitus – miksi strategiadokumentti laaditaan?

- Kansallinen laajakaistastrategia velvoittaa
- Alueelliset ja käyttäjäläheisemmät syyt!

Alue(et), jolle laajakaistastrategia(t) laaditaan

- Maakunnan laajakaistastrategia
- Seutukuntien laajakaistastrategiat

Alueellisen laajakaistastrategian tavoitteet sekä keskeinen sisältö

- Mitä strategiadokumentti pitää sisällään

Strategiadokumentin painopiste ja rajaukset

- Esim. keskitytään tarkastelemaan laajakaistayhteyksien saatavuutta alueilla, jonne kaupallinen tarjonta etenee ilman lisätoimia hyvin hitaasti tai ei ollenkaan.
- Segmenttikohtainen fokus, esim. kansalaisten (kotitalouksien) ja PK-yritysten laajakaistayhteyksissä

Tarkastelun aikaperspektiivi

- Tärkeää muun muassa tavoiteasetannan kannalta (luku 3); miten pitkälle tulevaisuuteen halutaan ”katsoa” ja millaisena maailman tuolloin näemme (palvelut ja sisällöt sekä teknologiat)
 - Vuosi 2005
 - → 2010 ?

Strategiatyön tulosten hyödyntäminen

- Toimiiko strategia maakuntien ja kuntien keskustelupaperina vai tavoitellaanko yhteisiä kehityshankkeita tai yhteisesti koordinoituja toimenpiteitä
 - Yhteiset analyysit tai analyysimenetelmät
 - Yhteiset toimintamallit (esim. tarjouspyynnöt, infrastruktuurin omistaminen,...)
 - Yhteinen toimintasuunnitelma
 - Yhteiset hankkeet (esim. kuntien rajat ylittävät hankkeet)

2.3 Laajakaistastrategian suhde muihin strategioihin ja suunnitelmiin

- *Mikä on strategiadokumentin status / merkitys muiden strategioiden ja suunnitelmien joukossa?*

Tunnistetaan alueellisen laajakaistastrategian kannalta keskeiset maakunnalliset ja kunnalliset visiot, strategiat ja suunnitelmat sekä miten tämä dokumentti kytkeytyy tai pitäisi kytkeytyä niihin

- Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma
- Aluesuunnittelu
- Tietoyhteiskuntastrategia /-ohjelma
- Tietoliikennestrategia / ICT-strategia
- Tuodaan esille myös keskeiset valmisteilla olevat strategiat, suunnitelmat ja hankkeet sekä miten alueellinen laajakaistastrategia liittyy tai pitäisi liittyä niihin
- Muut, esim. maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma

Alueellisella laajakaistastrategialla on itseisarvo erillisenä dokumenttina kansalliseen laajakaistastrategiaan perustuen, mutta maakunnille, seutukunnille ja kunnille se on myös keino tai väline muiden strategioiden ja suunnitelmien toteuttamisessa

2.4 Strategiatyön organisointi

Maakuntien, seutukuntien ja kuntien sekä kylien välinen rooli-, vastuu- ja tehtäväjako alueellista laajakaistastrategiaa laadittaessa. Esim.

- Strategiatason vastuu on maakuntien liitoilla
- Vastuu yhteisistä asioista maakuntien liitoilla
- Kunnat selvittävät maakuntien liitoille laajakaistasaatavuuden
- Kuntien tehtävänä on määritellä ne alueet, joissa julkisella sektorilla on jokin rooli laajakaistayhteyksien saatavuuden toteutuksessa

Tarvitaan myös juridinen taho, joka on vastuussa määräytyistä vaiheista; kuten kilpailutus

Vastuuhenkilöiden ja ohjausryhmän nimeäminen

Huomioitava myös

- alueiden ja maakuntien välinen yhteistyö,
- laajakaistastrategian toteutuksen seurata ja raportointi,
- laajakaistastrategian päivittäminen jatkossa

3 TAVOITETILAN MÄÄRITTELY

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Asetetaan yhteiset, perustellut tavoitteet alueen X laajakaistayhteyksien kehittämiseksi
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perustelut laajakaistaisten tietoliikenneyhteyksien kehittämiseksi / saatavuuden parantamiseksi • Laajakaistayhteyksien saatavuuteen ja ominaisuuksiin liittyvät tavoitteet • Kannanotto alueiden ja/tai segmenttien priorisointiin sekä markkinaehtoisuuteen ○ Maakuntien liitto / seutukunnat ja kunnat sopivat yhdessä mahdollisten yhteisten tavoitteiden asettamisesta alueensa laajakaistayhteyksien kehittämiseksi. Kuntien sitoutuminen tavoitteisiin on varmistettava.
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Laajakaistayhteyksien saatavuuteen, liittymänopeuteen ja muihin liittymäominaisuuksiin liittyvät yhteiset, alueelliset tavoitteet, joissa huomioidaan muun muassa kansallinen laajakaistastrategia, alueen X tietoyhteiskuntavision ja alueen kuntien näkemykset.

3.1 Laajakaistaliittymien saatavuus alueellisena tavoitteena

Tietoyhteiskuntavision

Toimivien ja tarkoituksenmukaisten tietoliikenneyhteyksien / laajakaistayhteyksien perustelu esim. tietoyhteiskuntavision ja kansalaisille tarjottavien sähköisten palvelujen kautta

- Tähän voidaan poimia muista dokumenteista oleellisia asioita ja/tai viitata olemassa oleviin dokumentteihin
- Visio voi olla määritelty esim. vuoteen 2010: ”eMaakunta 2010 visio”
 - Sähköisten palvelujen ja sisältöjen kehittäminen
 - Yritystoiminnan tukeminen
 - Toimivat ja tarkoituksenmukaiset tietoliikenneyhteydet

Perustelut laajakaistayhteyksien kehittämiseksi ("visio")

- *Miksi laajakaistaiset tietoliikenneyhteydet ovat alueelle X niin tärkeitä?*
- *Mihin laajakaistayhteyksiä kehittämällä pyritään?*
- *Mitä laajakaistayhteyksistä seuraa ja mitä mahdollisuuksia ne avaavat?*
- *Miksi laajakaista on tärkeä ja sen puuttuminen huono asia?*
- *Kenelle halutaan tarjota mitä ja miten ja millä aikavälillä?*
- *Miten nopeat laajakaistaiset tietoliikenneyhteydet kytkeytyvät kansalaisille tarjottaviin palveluihin ja sisältöihin?*

3.2 Laajakaistayhteyksiin liittyvät tavoitteet

Edellä esitetyn vision / asioiden toteuttamiseksi asetetaan tavoitteeksi...

- Kansallisen laajakaistastrategian "vähimmäistaso"
- Halutessaan alueet voivat sopia kuntien kanssa myös kansallista laajakaistastrategiaa korkeammista tavoitteista ("kuitu kotiin")

Tavoitteet voivat liittyä mm.

- laajakaistayhteyksien saatavuuteen
- yhteysnopeuteen (perusnopeus) ja muihin ominaisuuksiin (esim. viive, symmetrisyys,...)
- hintatasoon (esim. alueellinen tasa-arvoisuus)
- toteutusaikatauluun

Maakunnallisia / alueellisia tavoitteita asetettaessa on huomioitava kuntien sitoutuminen tavoitteisiin

3.3 Markkinaehtoinen toteutus

Alueen X kannanotto markkinaehtoiseen ja julkiseen tukeen perustuvaan toteutukseen

- Kansallisessa laajakaistastrategiassa on lähtökohtana markkinaehtoinen tarjonta ja se, että julkisen sektorin toimenpiteet eivät saa vääristää tai estää kilpailua

- Vaarana julkisen tuen markkinaehtoista tarjontaa passivoiva vaikutus; kuinka minimoidaan?

Teknologianeutraliteetti ja avoin pääsy ("open access") julkisella rahoituksella tehtävissä verkkoinvestoinneissa

3.4 Alueellinen ja/tai segmenttikohtainen priorisointi

Jos halutaan asettaa tiettyjä asiakassegmenttejä, alueita, tms. etusijalle toteutuksessa kansallisen laajakaistastrategian sallimissa puitteissa

- Liittyy erityisesti hankkeisiin, joille voidaan myöntää julkista tukea

4 LAAJAKAISTAYHTEYKSIEN KYSYNTÄ JA SAATAVUUS

Tavoite

- Selvitetään nykytila laajakaistapenetraation ja saatavuuden osalta, arvioidaan markkinaehtoisen tarjonnan kehittymistä sekä kartoitetaan laajakaistaliittymien kysyntäpotentiaalia nykyisen saatavuusalueen ulkopuolisilla alueilla ("nykytilan analyysi").

Sisältö & toteutustapa

- Laajakaistaliittymien lukumäärän ja penetraatio
- Laajakaistaliittymien saatavuuden ja tarjonnan kartoittaminen sekä olemassa olevan tietoliikenneinfrastruktuurin kuvaus jatkoanalyysien pohjaksi
- Laajakaistaliittymien kysynnän arviointi nykyisen saatavuusalueen ulkopuolisilla alueilla
- Laajakaistasaatavuuden selvittäminen, asiakkaiden ja tarpeiden segmentointi sekä laajakaistaliittymien kysynnän analysointi, ks. analyysimenetelmät

Tulokset

- ✓ Laajakaistayhteyksien saatavuuskartta ja infrastruktuurivalmiudet tarjota laajakaistaliittymiä sekä laajakaistaliittymien kysyntä nykyisen saatavuusalueen ulkopuolisilla alueilla

4.1 Laajakaistapenetraatio

Laajakaistayhteyksien yleisyys ja määrän kehittyminen

- Laajakaistaliittymien määrä ja penetraatio kunnittain
 - Tarkastellaan kotitalouksia / asuntokuntia (tai liittymiä / 100 asukas)
 - Halutessa voidaan kartoittaa myös nopeat Internet-yhteyden yrityksissä
- Internet-penetraatio
 - Läheisesti tähän liittyviä nykytilaa kuvaavia penetraatiolukuja, esim. tietokoneet, kiinteän verkon liittymät, matkapuhelimet,...

Analyysit

- Verrataan alueen X tilannetta koko Suomen keskimääräiseen tilanteeseen ja tarvittaessa muiden alueiden tilanteeseen
- Analysoidaan alueen X sisäisiä eroja ja kehittämisen lähtökohtia
- Tehdään analyysi ja johtopäätökset alueen X nykytilanteesta
 - Miten tilanne on kehittynyt tähän saakka
 - Miltä tilanne näyttää tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta nykyisen kehityksen valossa?

Lähtötietoina esim.

- Tilastokeskuksen kuntakohtaiset tilastot
- Muiden (kaupallisten) tiedontuottajien tutkimukset
- Itse tehdyt kyselytutkimukset

4.2 Laajakaistaliittymien saatavuus ja tarjonta

Laajakaistaliittymien tämänhetkinen saatavuus ja tarjonnan kartoittaminen

Alueet, joilla on jo markkinaehtoista laajakaistaliittymien tarjontaa

- Laajakaistaliityntäteknologiat
- Kilpailevien operaattoreiden lukumäärä

Alueet, joilla ei ole markkinaehtoista laajakaistaliittymien tarjontaa

Saatavuuden ja tarjonnan kehittymisen arviointi

Alueet, jonne markkinaehtoinen tarjonta on tulossa

- Operaattoreiden suunnitelmat saatavuuden lisäämiseksi
- Aikataulu, jolla markkinaehtoinen peitto laajenee

Infrastruktuuriin liittyvät valmiudet saatavuuden kehittämiseksi

Operaattoreiden tai muiden toimijoiden, kuten seutuverkkojen, laajakaistainfrastruktuurin kuvaus ja sovellettavuus alueen laajakaistayhteyksien toteuttamiseen.

Maakunnan, seutukunnan ja/tai kunnan hallinnon tietoverkko ja sen hyödynnettävyys alueellisessa laajakaistastrategiassa

Ks. laajakaistasaatavuuden selvittäminen

Laajakaistasaatavuuden selvittäminen

4.3 Asiakkaiden ja tarpeiden segmentointi

Käyttäjäsegmentit

- Käyttäjäsegmenttien tunnistaminen voi olla tärkeää muun muassa toimenpiteiden kohdistamisen ja priorisoinnin sekä rahoituksen näkökulmasta
 - Kotitaloudet / kuluttajat
 - Yritykset (PK-yritykset ja suuret yritykset)
 - Julkisen sektorin toimipaikat
 - Vapaa-ajan asunnot

Asiakastarpeet ja niiden kehittyminen

- Nykyiset Internet-yhteyksien käyttötarpeet
- Käyttötarpeet / palvelut, jotka halutaan mahdollistaa
 - Sähköposti ... TV-kanavien välittäminen
- Käyttötarpeiden / palvelujen kehittyminen tulevaisuudessa

Ks. asiakkaiden ja tarpeiden segmentointi

Segmentointi

4.4 Laajakaistayhteyksien kysyntä alueittain

Kysynnän analysointi alueilla, joilla ei ole markkinaehtoista laajakaistayhteyksien tarjontaa ja jonne se ei laajene ilman julkisen sektorin tukea tai toimenpiteitä vuoden 2005 loppuun mennessä

Keskeinen muuttuja markkinaehtoisen tarjonnan edellytyksiä arvioitaessa

- Tieto riittävästä kysynnästä määrättyllä alueella voi synnyttää markkinaehtoista tarjontaa

Ks. laajakaistaliittymien kysynnän arviointi

Kysynnän arviointi

5 LAAJAKAISTAYHTEYKSIEN TEKNOLOGIAVAIHTOEHDOT

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kuvataan lyhyesti yleisimmät laajakaistaliityntäteknologiat sekä muodostetaan arvio niiden soveltuvuudesta alueen X tarpeisiin
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Yleisimmät markkinoilla olevat ja lupaavimmat markkinoille tulevat laajakaistateknologiat ja niiden kehityspolut • Arvio laajakaistatekniologioiden soveltuvuudesta alueen X tarpeisiin. ○ Laajakaistateknologiat ja valinta, ks. analyysimenetelmät
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Analyysi oleellisimmista laajakaistateknologioista sekä niiden teknis-taloudellisesta sovellettavuudesta alueella X

5.1 Yhteenveto laajakaistateknologioista ja niiden kehityspoluista

Eri tekniikoiden kypsyyt ja kehityspolut laajakaistayhteyksien toteuttamiseksi

Teknologiavalinta (teknologianeutraliteetti) osa kilpailutusprosessia (strategian toteutus)

Ks. laajakaistateknologiat ja valinta

Teknologiat ja valinta

5.2 Teknologioiden soveltuvuus alueiden tarpeisiin

Investointitarpeet ja toteutuskustannukset eri vaihtoehdoissa vaihtelevat alueittain sekä palvelutason mukaan (tapauskohtaista)

Yleiset arviot liityntäteknikoiden toteutuskustannuksista

Ks. laajakaistateknologiat ja valinta (luku 5.1)

6 TOTEUTUSVAIHTOEHTOJEN ARVIOINTIA

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Arvioidaan markkinaehtoisen ja ei-markkinaehtoisen laajakaistayhteyksien tarjonnan toteutusedellytyksiä alueella X
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Alueiden luokittelu markkinaehtoiisiin ja ei-markkinaehtoiisiin alueisiin laajakaistayhteyksien teknis-taloudellisen toteutettavuuden mukaan • Toimintatapojen ja -vaihtoehtojen kartoittaminen laajakaistayhteyksien saatavuuden toteuttamiseksi markkinaehtoisen saatavuusalueen ulkopuolella • Julkisen rahoituksen käytön edellytykset ja pelisäännöt ○ Perustuu markkinaehtoisen toteutettavuuden osalta teknis-taloudellisiin analyyseihin ja julkisen rahoituksen osalta sisäasiainministeriön laajakaistainvestointien rahoitusperiaatteisiin ○ Kilpailutuksen periaatteet, ks. analyysimenetelmät
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Perusteltu näkemys niistä alueista, joilla markkinaehtoinen tarjonnan toteutus on mahdollinen ja niistä alueista, joilla markkinaehtoinen toteutus ei ole todennäköinen sekä julkisen sektorin toimintavaihtoehdot kumpaakin vaihtoehtoon liittyen.

6.1 Alueiden luokittelu markkinaehtoisen saatavuuden toteutumisen suhteen

Luokitellaan edellisten vaiheiden teknis-taloudellisten analyysien (kriteeristö) perusteella alueet laajakaistayhteyksien markkinaehtoisen tarjonnan toteutumisen suhteen. Esim.

- Alueet, joilla laajakaistayhteydet on saatavilla
 - Ei edellytä välittömiä toimenpiteitä aluetasolla
 - Kansalliset toimenpiteet mm. kilpailun lisäämiseksi
- Alueet, joille laajakaistayhteydet on toteutettavissa markkinaehtoisesti ilman julkisen hallinnon toimenpiteitä tai vähäisin toimenpitein ilman julkista rahoitusta
 - Markkinaehtoinen kysynnän ja tarjonnan lisääminen

- Alueet, jonne laajakaistayhteydet on toteutettavissa julkisen hallinnon tuella
 - Julkisen hallinnon toimenpidevaihtoehdot
 - Laajakaistainvestointien rahoitusperiaatteet
- Alueet, jonne teknis-taloudellisista syistä laajakaistayhteydet on erittäin vaikea toteuttaa

Kriteeristö perustuu mm.

- Arvioihin saatavuuden toteutuskustannuksista
 - Yleiset arviot kannattavan liiketoiminnan minimi-tilaajamääristä
 - Teknologiakohtaiset erityispiirteet
 - Olemassa olevan teleinfrastruktuurin kehitysaste
- Kysyntäarvioihin
 - Kuinka monta maksavaa tilaajaa tietyltä alueelta on odotettavissa
 - Huomioitava eri asiakassegmentit
- Operaattoreilta saatuihin arvioihin, tietoihin ja suunnitelmiin
 - Markkinaehtoisen toteutuksen rajat on monin paikoin saavutettu
 - Muistettava kriittinen suhtautuminen operaattoreilta saatuihin tietoihin
- Arviot perustuvat aina tiettyyn ajanhetkeen ja sen hetken kysyntä- ja toteutettavuusarvioihin

Tuloksena kartta ja kuvaus niistä alueista ja alueiden kylistä, jotka ovat markkinaehtoisen saatavuuden ulkopuolella

- Arvio kysynnästä asiakassegmenteittäin
- Arvio toteutuskustannuksista

6.2 Markkinaehtoinen tarjonnan edistäminen

Operaattorit vastaavat tarjonnasta puhtaasti kaupallisin ehdoin

Tietyt alueet voivat olla markkinaehtoisen saatavuuden kannalta ”rajatapauksia”, joissa julkinen hallinto voi edistää kysyntää ja tarjontaa markkinaehtoisesti

Julkisen hallinnon keinot kysynnän ja tarjonnan lisäämiseksi markkinaehtoisesti

- Palvelujen ja sisältöjen kehitys
- Kansalaisten ja yritysten tietoyhteiskuntavalmiuksien parantaminen
- Markkinointityö ja aktivointi, esim. maaseutuyhdistysten ja kylätoimikuntien kautta
- Laajakaistaliityntäpisteen tuominen kunnan palvelupisteeseen tms.
- Julkinen toimipaikka yhtenä laajakaista-asiakkaana

Kustannusarvio toimenpiteistä alueen X osalta

6.3 Markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuoliset alueet

6.3.1 Toimintavaihtoehdot tarjonnan aikaansaamiseksi

Julkisen hallinnon rooli: maakunnat, seutukunnat, kunnat ja kylät

- Maakunnat ja kunnat laajakaistayhteyksien markkinaehtoisen tarjonnan edistäjinä
 - Markkinaehtoisen tarjonnan edistäminen aina etusijalla (ks. 6.2)
 - Kylien, kyläyhdistysten tai kyläläisten muodostamien osuuskuntien toiminnan tukeminen
- Maakunnat ja kunnat toimintaedellytysten luoja
 - Esim. omat tietoliikenneyhteydet ja laittilojen käyttö
- Julkisen hallinnon yhteistyö operaattoreiden kanssa
 - Erilaiset PPP-mallit

- Maakuntien liittojen ja kuntien rahoitus yksin tai yhdessä muiden julkisten rahoittajien kanssa
- Maakunnan ja kunnat laajakaistainfrastruktuurin omistajina
 - Hallinnointi ulkoistettu
 - Mietittävä infran omistajuus ja hallinnointi toiminnan jatkuessa
- Maakunnat ja kunnat tietoliikenneyhteyksien tarjoajina

6.3.2 Toimintavaihtoehtojen arviointia

Toimintavaihtoehtojen toteutettavuus alueella X huomioiden muun muassa

- Markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolisten alueiden lukumäärä ja laajuus
- Teknologioiden soveltuvuus
- Julkisen hallinnon rooli

Alustavat arviot investoinneista ja kustannuksista (suuruusluokka)

- Tarkat arviot saadaan kilpailutusprosessin / tarjouskilpailun kautta

6.3.3 Pelisäännöt julkisen rahoituksen saamiseksi ja käytölle

Ks. laajakaistainvestointien rahoitusperiaatteet (sisäasianministeriön muistio, 6.5.2004)

Ohjeiden soveltaminen alueella X

Rahoitus

Ks. kilpailutuksen periaatteet

Kilpailutuksen periaatteet

7 TOIMINTASUUNNITELMA

<p>Tavoite</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Laaditaan konkreettinen toimintasuunnitelma maakuntien liiton ja kuntien käyttöön laajakaistayhteyksien saatavuuden toteuttamiseksi kansallisen laajakaistastrategian mukaisesti
<p>Sisältö & toteutustapa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tavoitetilan kuvaus alueiden osalta • Toimenpiteet markkinaehtoisen tarjonnan lisäämiseksi • Toimintasuunnitelma laajakaistayhteyksien saatavuuden toteuttamiseksi markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolisilla alueilla • Laajakaistastrategian toteutuksen seuranta ja raportointi ○ Maakuntien liitot laativat yhteistyössä kuntien kanssa toimenpidesuunnitelman, mutta päätökset laajakaistayhteyksien toteutuksesta julkisella tuella tehdään olemassa olevien periaatteiden mukaan kuntatasolla. Kunnat vastaavat suunnitelmien toteutuksesta.
<p>Tulokset</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Toimintasuunnitelma, joka toimii käytännön apuvälineenä alueellisen laajakaistastrategian toteuttamisessa

7.1 Tavoitetilan kuvaus alueiden osalta

Konkreettinen kuvaus siitä, mitä alueiden osalta lähdetään tavoittelemaan ja toteuttamaan tietyllä aikajänteellä, esim. vuoden 2005 loppuun mennessä

- Markkinaehtoisen tarjonnan alueilla
- Markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolisilla alueilla

7.2 Toimenpiteet markkinaehtoisen tarjonnan lisäämiseksi

Alueiden nimeäminen / rajaaminen, joissa laajakaistayhteyksien kysyntää ja tarjontaa lähdetään edistämään julkisen hallinnon toimesta markkinaehtoisesti

Toimenpiteet niillä alueilla, joilla laajakaistayhteyksien saatavuuden uskotaan toteutuvan markkinaehtoisen tarjonnan kautta

Toimenpiteiden täsmentäminen, kohdistaminen, priorisointi ja aikataulutus sekä vastuutus

7.3 Toimenpiteet markkinaehtoisen tarjonnan ulkopuolisilla alueilla

Hankkeiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden kuvaus

Tehtävien organisointi ja vastuutus

Hankkeiden toteutus tapahtuu kuntatasolla, mutta toiminnan koordinoimiseksi tulisi sopia ”yhteisistä hankkeista” ja toimintatavoista (esim. kilpailutus)

Hankkeiden aikataulu ja priorisointi

7.4 Hankkeiden rahoittaminen

7.5 Strategian toteutuksen seuranta ja raportointi

Muistettava myös ne alueet, joiden saatavuuden toteutus ”jätetään” markkinoiden tehtäväksi